№ 24 WARSZAWA, 17 CZERWCA 1923 R. ROK X.

TYGODNIK OŚWIATOWY, SPOŁECZNY I ROLNICZY — ILUSTROWANY.

Adres: Warszawa, ul. Tamka № 1. Konto czekowe P. K. O. № 3510.

Przedpłata z „Teatrem Ludowym" za II kwartał 14.000 mk. Numer pojedyńczy 1200 mk.

Numer niniejszy poświęcamy **Sprawozdaniu Związku Młodzieży Wiejskiej za r. 1922.**

Przypomnienia przed Zjazdem.

Na Zjazd należy przyjeżdżać dnia 23 czerwca, lub 24 z rana, by wszyscy uczestnicy mogli wziąć udział w poświęceniu Sztandaru Związku.

Akt poświęcenia odbędzie się uroczyście. Pierwszy Marszałek Polski, Józef Piłsudski, protektor C. Z M. W., zaszczyci nas swą obecnością w czasie tej uroczystości, jako ojciec chrzestny naszego Sztandaru. Na dalszych ojców chrzestnych zostali zaproszeni przez Prezydjum: 1) R. Brzezińska, wdowa po ś. p. M. Brzezińskim — najwybitniejszym działaczu oświatowym, i pierwsza redaktorka przedwojennej „Drużyny", 2) B. Wysłouch, jeden z najbardziej zasłużonych twórców ruchu ludowego i działacz oświatowy, 3) J. Dziubińska, zasłużona wychowawczyni młodzieży w szkołach rolniczych.

Wycieczka po Zjeździe odbędzie się na Pomorze i do Poznania. W Poznańskiem zwiedzą uczestnicy urządzenia gospodarcze i wzorowe gospodarstwa wiejskie. Ta wycieczka potrwa 4 lub 5 dni, a będzie kosztowała około 200.000 marek.

Komu czas i środki na to pozwolą, będzie mógł uczestniczyć w dalszej wycieczce na Śląsk i do Małopolski.

Zgłaszać się należy w sprawie tych wycieczek do biura Centralnego Związku Młodzieży Wiejskiej.

Przyjeżdżajcie gromadnie do Warszawy na wielkie dni naszej organizacji. Niechaj stolicę naszą upiększą stroje ludowe Koleżanek i Kolegów; okażmy, że rodzi się w Polsce potężna—nowa siła ludu polskiego.

Delegaci, przybywający na Zjazd, winni pamiętać o uregulowaniu należności za „Siew".

Sprawozdanie Związku Młodzieży Wiejskiej

za rok 1922

(z uwzględnieniem wyników pracy w lat. 1918—1921).

I. Uwagi ogólne.

Rzut oka na przeszłość. Od roku 1901 zaczęły w Polsce powstawać szkoły rolnicze dla synów i córek drobnych rolników. W szkołach tych urzędowo uczono tylko dospodarstwa, ale tajnie nauczano także historji polskiej, lepszego czytania i pisania, rachunków, śpiewu, deklamacji, szlachetnych zabaw, szczepiono miłość Ojczyzny. Młodzież z tych szkół wynosiła uświadomienie narodowe i chęć pracy społecznej wśród swych braci.

Pierwszy Marszałek Polski, Józef Piłsudski,
Protektor Związku Młodzieży Wiejskiej.

W r. 1912 gromadka tej młodzieży za składkowe pieniądze zaczęła wydawać pismo młodzieży wiejskiej „Drużynę”. Zadaniem tego pisma było utrzymywać łączność między młodzieżą, szczepić zamiłowanie do pracy społecznej, rozpowszechniać ideę zrzeszeń młodzieży, oraz nieść pomoc w pracy przez udzielanie różnorodnych wskazówek.

W r. 1918 Centralny Związek Kółek Rolniczych, dążąc do ożywienia działalności wewnątrz własnej organizacji, zwrócił uwagę na dorastającą i dorosłą już młodzież wiejską, z pośród której spodziewał się dopływu nowych sił. Stworzył więc specjalną Sekcję Kół Młodzieży, zakupił od p. Adama Chętnika „Drużynę” i od tej chwili zaczęła się planowa praca. Wzmogła się ona najbardziej w końcu 1918 r., gdy władze okupacyjne zostały z Polski usunięte, a Polska odzyskała niepodległość.

W r. 1919 Sekcja Kół Młodzieży Wiejskiej przy C. Z. K. R. zwołała pierwszy w Polsce niepodległej Zjazd delegatów Kół, na którym uchwalono stworzyć Związek Młodzieży Wiejskiej, jako samorządną organizację przy C. Z. K. R.

Koło Młodzieży w Szulcu przystępuje do budowy Domu Ludowego.

W r. 1920 Centralny Związek Kółek Rolniczych, który był organizacyjnie zależny od Centralnego Towarzystwa Rolniczego, uchwalił na Walnym Zjeździe delegatów zależność tę zerwać i działać samodzielnie. C. T. R., korzystając z tego, iż akt kupna „Drużyny” był zawierany przez nie, gdyż Centr. Związek Kółek Rolniczych nie był jednostką prawną,—zakwestjonowało prawo Związku Młodzieży Wiejskiej do wydawania organu „Drużyny”. Zaczęła więc wychodzić najpierw „Nasza Drużyna”, a potem „Siew”—jako organ Związku.

Od tego czasu zaczyna się już normalna praca.

Warunki pracy. Od warunków istniejących na terenie wsi zależy zawsze rozwój pracy społecznej, jako też sam program pracy. Ponieważ Związek Młodzieży Wiejskiej jest organizacją oświatowo-kulturalną, najbardziej będą nas obchodziły wiadomości: ilu jest analfabetów, ile szkół, jakie istnieją organizacje, jaki stan czytelnictwa i t. p. Dane przez nas zebrane odnoszą się tylko do tych terenów, gdzie działały Koła Młodzieży, które nadesłały sprawozdania za rok

1922 do centrali; a takich było 655 na ogólną liczbę 1358, zarejestrowanych na 1 stycznia r. 1923. W cyfrach poniższych uwzględniamy tylko r. 1922.

Stan ten przedstawiał się następująco:

1) Koła Młodzieży działały na terenie 1292 wsi. Wsie te liczyły razem 520800 osób.

2) Szkół powszechnych istniało 620. Z tej cyfry 391 mieściło się w budynkach wynajętych. Z ogólnej liczby 71060 dzieci w wieku szkolnym, do szkół uczęszczało 50220.

3) Czytelnictwo pism było bardzo słabe. Wszystkich pism razem prenumerowano i czytano 7752 egz. Bibljotek, poza bibljotekami Kół Młodzieży, prawie nie było.

4) Życie społeczne słabo rozwinięte. Uwydatni to poniższe wyliczenie:

Kółek Rolniczych	323
Stowarzyszeń Spożywców . . .	258
Straży Ogniowych	185
Stowarzyszeń pieniężnych . . .	64
Związków Strzeleckich	52
Kół Gospodyń	31
Tow. Mleczarskich	9
Różnych	92
Razem .	1014

Z powyższego widzimy, że stan oświatowy i społeczny ludności wiejskiej był na tym terenie bardzo niski. Dlatego też praca młodzieży napotykała na wielkie trudności. Rodzice, którzy wyrośli w ciemnocie i zacofaniu, nie uczuwali potrzeby otaczania opieką ruchu oświatowo-kulturalnego swych synów i córek.

Dom Ludowy zbudowany przez Koło Młodzieży w Szulcu.

W pracy Kół Młodzieży uwydatnia się dotąd wielki brak kierowników pracy. Nauczycielstwo, które mogłoby odegrać dużą rolę w organizacji młodzieży, we wielu wsiach brak, gdyż, jak widać z ilości szkół, przeszło połowa wsi ta-

kowych nie posiada. Jeżeli zaś zwrócimy uwagę, że na prace młodzieży potrzebne są lokale większe, któremi mogą być sale szkolne, to znowu widzimy, że z lokali szkolnych mogą korzystać tylko te Koła, obok których są osobne budynki szkolne, a takich było zaledwie 229. Z lokali szkolnych wynajętych—trudno jest korzystać, gdyż są to najczęściej ciasne chałupy wiejskie.

Naogół więc warunki pracy młodzieży były i są bardzo trudne. Do warunków tych przystosowany jest też cały program pracy, a nawet i budowa organizacji samej.

Cel Związku i metody pracy. Celem Związku Młodzieży Wiejskiej jest organizowanie młodzieży do wspólnej pracy dla wyrobienia jej na dobrych, światłych i samodzielnych obywateli Rzeczypospolitej polskiej. Związek przez parę lat swego istnienia znalazł już wypróbowane drogi, zbliżające członków do tego celu.

Pierwszą pracą zorganizowanej młodzieży są zebrania, na których młodzież uczy się solidarnej pracy, jaką zakreśla regulamin Związku i zdobywa dużo zmysłu organizacyjnego. Pozatem młodzież prowadzi istotną pracę, wspólnie wykonywaną. Dzieli się ona na trzy działy, a mianowicie: 1) oświatowy, 2) kulturalny i 3) rolniczy. Dział oświatowy obejmował: a) czytelnictwo pism i książek, b) kursy dla analfabetów i ogólnokształcące, oraz odczyty i pogadanki, c) wycieczki krajoznawcze. Do działu kulturalnego zaliczono: a) przedstawienia teatralne, wieczornice, chóry i orkiestry, b) wychowanie fizyczne, c) sadzenie drzew przy drogach. Dział rolniczy zarysował się następującemi pracami: a) propagandą do zawodowego kształcenia się w szkołach rolniczych, b) udziałem Kół Młodzieży w zawodowych pracach Kółek Rolniczych, c) zakładaniem szkółek drzew owocowych, oraz szerzeniem zamiłowania do ogrodnictwa, pszczelnictwa, hodowli i t. p., d) propagowaniem zbierania ziół lekarskich i hodowli tychże.

Zasady. Najważniejszemi zasadami Związku są: a) samorządność, b) współpraca młodzieży męskiej z żeńską, c) praca wyłącznie oświatowo-kulturalna i gospodarcza, wolna od tendencyj partyjnych. Zasady te nie zostały sztucznie narzucone, lecz samo życie je wytworzyło. W czasie, gdy jeszcze nie było Związku Młodzieży Wiejskiej, (lata 1912 do 1918 włącznie) w wielu miejscowościach młodzież samodzielnie zaczęła się organizować na tych zasadach. W roku 1919, gdy zjechali się do Warszawy na pierwszy zjazd delegaci wszystkich tych Kół, rozrzuconych po kraju, przy opracowywaniu Regulaminu przyjęto te zasady bez sprzeciwów a dalszy rozwój organizacji dostatecznie je ugruntował.

Jako motywy, przemawjające za temi zasadami, wysunięto następujące: 1) Młodzież dorastająca i dorosła, przygotowując się do życia obywatelskiego, musi wyrabiać w sobie dużo inicjatywy, samodzielności i twórczości. Możliwem jest to wtedy, gdy w organizacji swej zacznie samodzielnie myśleć, pracować i stwarzać sobie sposoby pracy. W warunkach takich sposób myślenia się rozwija i potęguje, rodzi się twórczość, oraz wyrabia się umiejętność prowadzenia pracy. Byłoby to niemożliwem, gdyby na czele organizacji stał patron z góry mianowany i ten o wszystkiem decydował. Zatracałyby się wówczas w młodzieży wrodzone zdolności samodzielnego myślenia i pracy, stawałaby się młodzież bezduszną maszyną, wykonywującą płynące od kogoś wskazania. W społeczeństwie zaś urządzonem na zasadach demokratycznych, w którem każdy pełnoletni członek jest równym obwatelem, i na równi z innymi ma prawo decydowania o losach państwa, byłoby to szkodliwem. Dlatego też zasada samorządności w organizacji młodzieży jest życiową, nie sztuczną, zgodną z budową państwowości polskiej.

2) Związek Młodzieży jest wspólną organizacją dla chłopców i dla dziewcząt. Jest to zupełnie naturalnym przejawem. Bo gdzie praca codzienna, czy to w polu, czy w domu, prowadzoną jest wspólnie, w takich warunkach i praca w organizacji tego wymaga. Bo nie można urządzać pogadanek, odczytów i kur-

sów oświatowych specjalnie dla dziewcząt, specjalnie dla chłopców. Trudno byłoby również, przy podziale młodzieży na męską i żeńską, tworzyć teatry, chóry śpiewacze, wieczornice i t. p. W niektórych tylko wypadkach praca może i musi być prowadzoną przez samych chłopców lub przez same dziewczęta. Np. straż ogniowa, ćwiczenia wojskowe, orkiestra i t. p. mogą być zorganizowane przez samych tylko chłopców. Jak również kursy zawodowe muszą być nieraz organizowane oddzielnie dla chłopców, oddzielnie dla dziewcząt.

Wycieczka Koła Młodzieży przed pomnikiem Grunwaldzkim w Krakowie.

Wszystko to jednak może być prowadzone na terenie wspólnej organizacji. Pomimo, iż zasada ta była nieraz kwestjonowaną przez przeciwne nam organizacje, jednak po kilku latach istnienia Związku nietylko nic ujemnego nikt nie stwierdził, ale ogólnie zostało stwierdzonem, że dzięki tej zasadzie, już nietylko sama praca w organizacji zyskuje na jakości, ale i wzajemne współżycie pomię-

dzy chłopcami i dziewczętami staje się lepszem, opartem na wzajemnym szacunku człowieka dla człowieka.

3) Organizacja, która stawia sobie za cel wyrobienie obywatelskie, siłą rzeczy musi posiadać charakter wybitnie oświatowo-kulturalny. Tembardziej w naszych warunkach. Po długoletniej niewoli, w czasie której zaborcy stale zabijali w nas poczucie narodowości, a dążenia do oświaty tamowali, mamy teraz dużo do odrobienia. Związek Młodzieży Wiejskiej najwięcej sił musi wytężyć, aby młode pokolenie przygotować do życia obywatelskiego, gdyż wówczas dopiero z takim trudem zdobyta wolność kraju naszego, utrwali się i zakrzepnie.

W organizacji skupiającej dorastających i dorosłych nie można jednak poprzestać wyłącznie na pracy oświatowo-kulturalnej. Należy jednocześnie przygotowywać się do pracy zawodowej. Ponieważ zaś młodzież wiejska jest młodzieżą rolniczą, do rolnictwa zawczasu przygotować się winna. Z tych względów na Zjeździe delegatów Kół Młodzieży w r. 1922, uchwalono położyć silniejszy nacisk na zawodowe wykształcenie i praca ta w miarę rozwoju organizacji nabiera coraz większego znaczenia.

Prezydjum i pracownicy Związku Młodzieży Wiejskiej w r. 1922.

Budowa i władze Związku. Związek, jako organizacja dążąca do wytkniętego celu drogami wyżej wymienionemi, ustalił sobie budowę organizacyjną następującą: we wsiach i miasteczkach młodzież organizuje się w Koła, które są podstawowemi jednostkami Związku. Wszystkie Koła, wzięte razem, tworzą jedną organizację, zwaną: Centralny Związek Młodzieży Wiejskiej, którego siedzibą jest Warszawa. W poszczególnych powiatach, powstają Okręgowe Związki Młodzieży Wiejskiej, które są pośredniemi ogniwami pomiędzy Kołami a Centralą Związku.

Jak w każdej organizacji samorządnej, tak samo i w Związku Młodzieży Wiejskiej, najwyższą władzą jest ogólne zebranie. I tak: władzą najwyższą, decydującą o całości organizacji, jest Walny Zjazd delegatów Kół Młodzieży, który układa program pracy na najbliższą przyszłość, oraz ustala ogólny Regulamin organizacji, obowiązujący wszystką młodzież, należącą do

Związku. Zjazd ten wyłania Zarząd Główny, którego zadaniem jest wykonywanie uchwał Zjazdu. Członkowie Zarządu wybierają z pomiędzy siebie Prezydjum. Zadaniem Prezydjum jest stałe baczenie za biegiem prac Związku, z uwzględnieniem wskazań Zarządu i uchwał Zjazdu Walnego. Do bezpośredniego wykonywania prac Prezydjum angażuje stałych pracowników biura i instruktorów objazdowych.

Poza władzami centralnemi, istnieją władze Związku w województwach, okręgach i poszczególnych Kołach Młodzieży. Powstają one tak samo na Walnych Zjazdach Wojewódzkich i Okręgowych, oraz na dorocznych zebraniach Kół Młodzieży.

II. Sprawy organizacyjne.

Stan organizacji. Koła Młodzieży Wiejskiej na terenie byłej Kongresówki zaczęły powstawać od r. 1912, a więc jeszcze w okresie niewoli. Pierwsze Koło Młodzieży powstało w r. 1912 w Wólce Mławskiej. W r. 1913, powstało drugie Koło w Milanowie, w okolicach Parczewa. Od tego czasu organizacyjny ruch młodzieży wiejskiej zaczyna powoli przybierać coraz większe rozmiary, tak, że w r. 1918 istniało już 167 Kół Młodzieży. Ze zmianą warunków politycznych w Polsce, jakoteż pod wpływem pomocy, udzielonej młodzieży przez Centralny Związek Kółek Rolniczych, następuje żywiołowy rozrost.

Poniższa tablica dokładnie to uwydatni:

Ogólny stan organizacji							
Koła Młodzieży			Okręgowe Związki		Wojewódzkie Związki		
W latach	Istniało Kół Młodzieży	Ilość członków	Ilość Związ. Okręg.	Koła złącz. w związki	Ilość Okr. złączon. w Woj. Zw.	Ilość Zw. Wojew.	Koła złącz. w Zw. Woj.
1912	1	brak dokł. sprawozdań	Okręg. Zw. nie istniały		Wojew.	Związków	nie było
1913	2						
1914	2						
1915	2						
1916	13						
1917	54						
1918	167	7000					
1919	470	20000	9	149			
1920	616	30000	13	148			
1921	960	50000	16	246	6	2	132
1922	1358	65000	28	420	18	2	242

Z powyższej tablicy widzimy, że ruch organizacyjny młodzieży wzrasta z roku na rok. Wysunęła się więc potrzeba budowania pośrednich organów między Centralnym Związkiem a poszczególnemi Kołami, gdyż z Warszawy nie sposób obsłużyć tak znaczną ilość Kół. Organami temi stały się Okręgowe Związki, skupiające Koła na terenie powiatów. W r. 1919 powstały pierwsze Związki Okręgowe. Zadaniem ich niesienie pomocy poszczególnym Kołom. Opierają się one na własnym regulaminie, lecz pozostają w ścisłej łączności z Centralnym Związkiem. Powstawanie Okręgowych Związków zwalnia Centralę od niektórych prac, zarazem pomaga jej do lepszego wykonania obowiązków, ciążących na niej.

W r. 1921 pewne Związki Okręgowe uczuły potrzebę dalszej rozbudowy organizacyjnej przez tworzenie Związków Wojewódzkich. Związków tych powstało

dwa: Wileński i Lubelski. Obejmują one Okręgowe Związki i Koła, leżące na terenie danych województw.

W ten sposób pojęta budowa organizacji oraz postępująca w miarę tego decentralizacja w zakresie uprawnień i podejmowania prac są b. korzystne dla rozwoju organizacji młodzieży. Niestety postępuje to zbyt powoli. Przyczyną jest brak odpowiednich jednostek do kierowania pracami Związków, niemniej brak funduszów. Dopiero w ostatnich dwóch latach niektóre Sejmiki powiatowe zainteresowały się organizacją młodzieży i zaczęły ją popierać finansowo. Dzięki temu zaczęło przybywać Związków Okręgowych.

Zebrania i Zjazdy. Plan pracy układa młodzież na Ogólnych Zebraniach w Kołach, na Zjazdach delegatów w okręgach, województwach i na dorocznym Walnym Zjeździe delegatów wszystkich Kół w Warszawie. Na tych zebraniach i zjazdach młodzież ocenia wyniki pracy i radzi, czego w przyszłości ma dokonać. Przeto zebrania i zjazdy są podstawą pracy organizacyjnej i świadczą o jej intensywności. Im ich więcej, im są liczniejsze i bardziej owocne w wyniki obrad, tem bardziej wzmaga się i potęguje praca w Kołach.

Nie mniejsze znaczenie mają posiedzenia Zarządów, na których przygotowuje się wnioski na ogólne zebrania i kontroluje, czy zlecenia i uchwały ogółu młodzieży są wykonywane.

Poniższa tablica przedstawia ruch zebraniowy i zjazdowy w organizacji.

	Zebrania w Kołach Młodzieży			Zebrania w Okr. Związkach			Zebrania w Wojew. Zw.			Zebrania w Centralnym Związku			
Lata	Ilość sprawozdań nadesł. z Kół	Ilość zebrań ogólnych	Zebrań Zarządów	Ilość Okr. istniejących	Zjazdy Okr.	Zebrania Zarz. okręg.	Zjazdy Woj.	Zebrania Zarz. woj.	Zebrania Prezydjów	Walne Zjazdy	Ilość del. na Wal. Zjez.	Zebrania Zarz. Głów.	Zebrania Prezyd. Zw.
1918	167	814	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	126	1159	—	9	11	53	—	—	—	1	259	3	11
1920	253	1670	1247	13	15	51	—	—	—	1	*)	*)	14
1921	560	3475	3097	16	17	94	2	5	14	1	288	4	13
1922	655	7150	7908	28	37	150	2	7	18	1	380	4	11

Tablica powyższa wykazuje, że przeciętna ilość zebrań, przypadająca na jedno Koło, w latach 1920 i 1921 była mniejsza, aniżeli w latach 1919 i 1922. Tłumaczy się to wojną i pobytem młodzieży w armji polskiej. Pozatem widzimy w zebraniach Kół pewną nienormalność, a mianowicie: w wykazanych latach, prócz r. 1921 i 1922, daje się zauważyć, że zebrań ogólnych było więcej, aniżeli zebrań Zarządów. Dowodzi to, że Zarządy nie działają sprężyście, że wiele spraw wnoszą one odrazu na ogólne zebrania, nie rozważywszy ich poprzednio na własnych posiedzeniach. Wpływa to oczywiście ujemnie na bieg prac w Kołach.

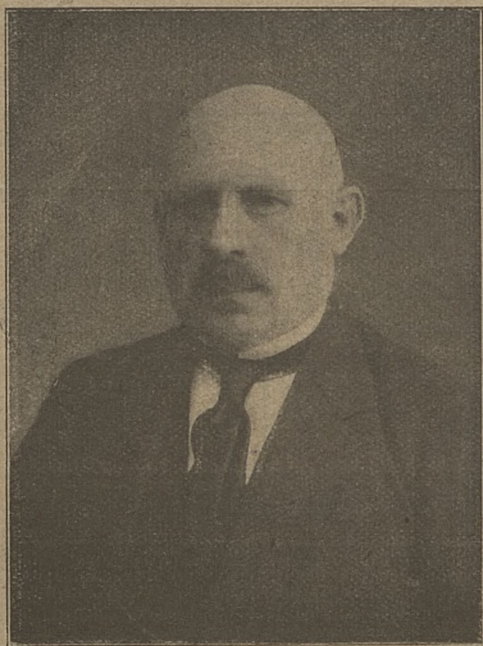
Zaznaczyć należy, że cyfry uwidocznione w powyższej tablicy odnoszą się tylko zebrań ogólnych, przewidzianych regulaminem. Oprócz nich odbywają się zwyczajne zebrania, związane z poszczególnemi działami prac, prowadzonemi w Kołach.

---

*) W roku 1920 z powodu inwazji bolszewickiej Walny Zjazd nie miał odpowiedniej ilości delegatów, a zebrania Zarządu Głównego trudno było zwołać, gdyż większość członków była w wojsku.

Stali pracownicy Związku. Są nimi instruktorzy i kierownicy prac, prowadzonych przez Koła Młodzieży. Nie można nawet myśleć o tem, by poszczególne Koła zdobyły się na stałych instruktorów, tak ze względu na brak odpowiednich środków, jak i odpowiedniej ilości przygotowanych do tego ludzi. W rozwijaniu pracy Koła potrzebują tylko dokładnych wskazówek oraz kierowników przysposobionych do poszczególnych działów pracy. Pierwszą potrzebę zaspokaja Centralny Związek i Związki Okręgowe. Te ostatnie najsprawniej mogą to wykonać, jeżeli mają instruktora prac kulturalno-oświatowych. Przygotowanie kierowników poszczególnych prac odbywa się przez kursy, urządzane w Centrali i w Okręgach.

Szczególnie podkreślić należy znaczenie w okręgach stałych instruktorów, należycie przygotowanych do swej pracy. Przysposobienie tego rodzaju działaczy społecznych oraz zapewnienie im środków utrzymania — to ważne zadanie władz państwowych, powołanych do kierowania sprawami oświaty pozaszkolnej i Sejmików powiatowych. Oczywiście, gdy organizacje okręgowe rozrosną się, okaże

Aleksander Janowski, kierownik Wydziału Oświaty Pozaszkolnej, zasłużony krajoznawca, Przyjaciel naszej organizacji.

się potrzeba instruktorów-specjalistów, powołanych do różnych działów pracy. Na razie nie możemy o tem marzyć, lecz można stawiać słuszne wymaganie, aby każdy okręg posiadał chociaż jednego instruktora. Do takiego stanu jesteśmy jeszcze dalecy.

To też wszystkie obowiązki, jakieby miał do wykonania instruktor okręgowy, spadają na Wojewódzkie Związki, a ponieważ tych jest zaledwie dwa, cały ciężar pracy bezpośredniej przenosi się na Centralę. To przeciążenie pracą orga-

nów naczelnych, przy braku odpowiedniej ilości pracowników stałych, wpływa niekorzystnie na intensywny rozwój pracy. W każdym razie Związek, po paru latach istnienia, zdołał już skupić pewien zastęp stałych pracowników. Oto ich wykaz:

Pracownicy Centrali. 1) P. Olewiński. Zaczął pracować jako instruktor C. Z. K. R. W r. 1918 został kierownikiem Sekcji Kół Młodzieży przy C. Z. K. R. Z chwilą powstania Związku Młodzieży Wiejskiej został powołany na kierownika, na którym to stanowisku pozostawał do października 1921 r.

2) A. Chętnik. Zaczął pracować w 1918 r. jako redaktor organu. Ustąpił w drugiej połowie 1919 r.

3) J. Niećko. Od grudnia 1918 r. pracował jako instruktor. W r. 1921 po ustąpieniu kol. P. Olewińskiego powierzono mu kierownictwo Związku. Pracuje dotąd na tem stanowisku.

4) F. Plattner. Pracował jako instruktor od maja 1919 r. do grudnia 1922 r.

5) A. Bogusławski. Był redaktorem organu od połowy r. 1919 do września 1920 r.

6) J. Dec. Od sierpnia 1919 r. do września 1920 r. pracował jako instruktor. Od tego czasu redaguje dotąd organ.

7) B. Babski. Pracuje jako sekretatz redakcji od początku r. 1921.

8) Z. Bagińska. Pracowała jako insruktorka od 20 stycznia 1921 r. do 1 października 1921 r.

9) St. Barański. Był instruktorem od 1 kwietnia 1921 r. do 1 października 1921 r.

10) K. Maj. Jest insruktorem, począwszy od 1 października 1921 r.

11) E. Frelkowa. Jest insruktorką od 1 października 1921 r.

12) J. Machnik. Był insruktorem od 1 paździer. 1921 do 1 kwietnia 1922 r.

Z powyższego wykazu widzimy częste zmiany pracowników, co tłumaczy się tem, że w Polsce nie utrwalił się jeszcze typ pracownika społecznego z braku odpowiednich środków materjalnych.

Jeżeli chodzi o ilość pracowników w poszczególnych latach, to: w r. 1918 pracowało 2, w r. 1919 — 5, w r. 1920 — 5, w r. 1921 — 8 osób, w roku 1922 — 6 osób.

Zmniejszenie się ilości pracowników w r. 1922, mimo rozrostu organizacyjnego Związku, musiało wpłynąć hamująco na rozwój pracy.

Pracownicy w Okręgowych i Wojewódzkich Związkach. W wielu Okręgowych Związkach pracowali także instruktorzy. Ciągłość ich pracy nie zawsze była utrzymana. Działo się to z następującej przyczyny: wiele Sejmików powiatowych przeznaczało pewien fundusz na prace młodzieży, Okręgowe Związki wówczas angażowały instruktorów, ale z powodu spadku waluty naszej, fundusz ten szybko się wyczerpywał, z tą też chwilą instruktor musiał ustępować.

W okresie pięcioletnim w Okręgowych i Wojewódzkich Związkach pracowali:

1) Chełmiński — w r. 1919 pracował kilka miesięcy w Okr. Zw. Warszaw.

2) A. Hermaszewski — od 1.I 1920 r. pracował do końca okresu sprawozdawczego w Okręgu Równieńskim na Wołyniu.

3) I. Kwaśniewski—pracował 4 miesiące w r. 1921 w Okr. Sandomierskim.

4) A. Filipek — pracował 1 rok w Okręgu Sandomierskim.

5) L. Wróblewska — pracowała przez 1922 r. w Okr. Opatowskim.

6) S. Dziubak — pracował przez cały 1921 i 1922 r. w Okr. Garwolińskim.

7) J. Bergierówna — pracowała od 1.VII 1921 r. do 1.VII 1922 r. w Okręgu Zamojskim.

8) T. Kaźmierowicz — pracował przez cały 1922 r. w Okr. Łowickim.

9) J. Bagieński—pracował przez pierwsze półrocze 1921 w Okr. Łukowskim.

10) L. Mikietta — przez 1921, do połowy 1922 w Lubelskim Woj. Związku.

11) W. Kamiński — od 1.I 1921 r. do końca okresu sprawozdawczego, w Wileńskim Woj. Z. M. W.

12) Kruszewski — w r. 1922 w Lubelskim Woj. Z. M. W.

Rezultaty pracy zespołu instruktorskiego w Centrali. Omawiając wyniki pracy instruktorów, ograniczamy się do instruktorów w Centrali, ponieważ z okręgów i województw nie posiadamy dokładnych danych, co wynikło z ciągłych zmian pracujących tam instruktorów.

Praca instruktorska w Centrali dzieliła się na trzy działy: 1) biuro, 2) wyjazdy do Okręgowych i Wojewódzkich Związków, oraz do Kół Młodzieży, 3) wydawnictwo broszur, redagowanie organu.

1) **Biuro Związku.** Utrzymywało stałą łączność organizacyjną z Kołami, Okręgowemi i Wojewódzkiemi Związkami, prowadząc z niemi bardzo liczną korespondencję, której treścią były sprawy organizacyjne, oraz wskazówki o prowadzeniu prac. Prowadziło ono rejestrację Kół i O. Z. M. W., kompletowało bibljoteczki dla Kół, oraz kolportowało różne wydawnictwa własne i obce. Poza tem wykonywało prace, wynikające z osobnych okoliczności i utrzymywało łączność z władzami państwowemi i organizacjami społecznemi.

Niżej podajemy wykaz najważniejszych prac stałych:

Lata	Otrzymano listów	Wysłano listów	Wysłano okólników	Skompletowano bibl.	Ilość tomów tych bibl.
1918	—	—	—	—	—
1919	349	380	—	10	1100
1920	524	630	46	16	2600
1921	1396	1807	16	36	4200
1922	3541	4003	36	49	6200
Razem	5810	6820	98	111	14100

W każdym roku biuro przygotowywało Walne Zjazdy, przeprowadzało organizację kursów w Warszawie, opracowywało programy kursów dla Okręgowych Związków. W r. 1921 dzięki poparciu Polsko-Amerykańskiego Komitetu opieki nad dziećmi uruchomiło 100 apteczek podręcznych.

Prace wymienione wykonywali instruktorzy w wolnym od wyjazdów czasie.

2) **Prace wyjazdowe instruktorów.** W czasie wyjazdów instruktorzy obsługiwali przedewszystkem kursy, organizowane przez Okr. i Wojew. Związki. W wielu wypadkach organizacje pokrewne (Związek Kółek Rolniczych, Tow. Popierania Przemysłu Ludowego, Związek Harcerstwa Polskiego i t. p.), urządzając kursy, uwzględniały wykłady o pracach wśród młodzieży wiejskiej. W tym wypadku wykłady te przeprowadzali instruktorzy Związku. Na Zjazdach w okręgach i województwach wygłaszali instruktorzy referaty. W miarę możności starano się również odwiedzać poszczególne Koła, zwłaszcza tam, gdzie nie działał należycie Związek Okręgowy. Bardzo często instruktorzy byli przewodnikami na wycieczkach.

Najlepiej uwydatni to następująca tablica.

Lata	Ilu było instrukt.	Do ilu miejscowości wyjeżdżano	Ile dni trwały wyjazdy	Ile wygłoszono wykł., referatów, pogadanek	Ile osób wysłuchało tych prelekcji	Ile kursów obsłużono	Ilu słuchaczy na nich było	Ile wykł. wygł.	Ile było takich kursów	Ilu było słuchaczy	Ile wykładów wygłoszono	Na ilu zjazdach byli instruktorzy	Ile referatów wygłosili	Ilu deleg. wysłuchało te referaty	Do ilu Kół wyjeżdżali instruktorzy	Ile pogadanek wygłosili	Ile osób wysłuch.	Ile ich było	Ilu było słuchaczy	W ilu konferen.	Ilość obecnych	Ile wycieczek	% ilu uczestników skład. się wyciecz.
Ogólne wiadomości, dotyczące prac wyjazdowych						Rodzaje i rezultaty prac, dokonanych przez instruktorów podczas wyjazdów: Obsługiwano kursy w Okr. i Woj. Związk.			Obsługiwano kursy pokrew. organ.			Wyjeżdżano na zjazdy delegatów Kół			Wyjeżdżano do poszczególnych Kół M. W.			Wygłaszano okoliczn odczyty		Brano udział w różnych konferenc.		Prowadzono wycieczki	
1918	2	13	20	17	320	—	—	—	1	30	2	7	7	140	5	8	150	—	—	—	—	—	—
1919	5	67	197	87	1·65	3	60	10	9	190	14	21	21	300	30	40	900	—	—	2	15	2	60
1920	5	45	108	70	976	3	56	14	8	130	10	14	14	230	21	32	560	—	—	—	—	—	—
1921	8	206	295	301	20904[1])	11	569	74	6	350	28	15	15	465	110	110	4167	27	15000	47	353	6	136
1922	6	99	192	135	5239	12	1706	66	3	168	7	22	19	1277	24	24	816	9	1145	10	127	7	146
Razem	—	430	812	610	28904	29	2391	164	27	868	61	79	76	2412	190	214	6593	36	16145	59	495	15	342

1) W roku 1921 cyfra ta przewyższyła wszystkie inne lata co do słuchaczy odczytów okolicznościowych; tych było najwięcej wówczas z powodu akcji plebiscytowej na Górnym Śląsku, w której Związek brał udział.

3) **Wydawnictwa Związku:** a) „Siew". Najważniejszem wydawnictwem Związku był organ. Zadaniem tegoż było: utrzymać łączność wszystkiej młodzieży zorganizowanej, szczepić zamiłowanie do pracy społecznej, kształtować podstawy światopoglądu swych czytelników i podnosić ich stan oświatowy, a przedewszystkiem podawać rady i wskazówki metodyczne o pracy kulturalno-oświatowej. Na łamach organu młodzież wypowiadała się w licznych listach i sprawozdaniach z pracy Kół Młodzieży.

Organ wychodzi stale raz na tydzień, w objętości 16 stron druku. Nazwa jego przechodziła różne zmiany, a mianowicie: od połowy r. 1918 do lipca r. 1920 organ Związku nosił nazwę: „Drużyna"; od tego czasu do końca 1921 r. wychodził pod nazwą: „Nasza Drużyna". Od początku r. 1922 do ostatniej chwili nosi nazwę: „Siew".

Sekcja teatralna Koła Młodzieży w Maciejowie Starym w sztukach: „Na naszej glebie" i „Aby handel szedł".

Poczytność organu stale wzrastała. W roku 1918 miał 500 stałych prenumeratorów, w roku 1919 — 700, w r. 1920—około 1000, w r. 1921—około 2000, w roku 1922 ilość stałych czytelników dochodziła do 3000. Cyfry te nie są zbyt wielkie, a należy tu wspomnieć o przeszkodach w rozpowszechnianiu organu. Przedewszystkiem na wsi stan czytelnictwa jest jeszcze b. słaby, co odczuwają wszystkie pisma, przeznaczone dla ludności wiejskiej. Młodzież zorganizowana wprawdzie więcej czyta, ale też w organizacji jeden egzemplarz wystarcza często dla wszystkich członków. Poszczególne Koła oprócz swego organu starają się za zbiorowe pieniądze zaprenumerować jak największą ilość pism. Uchwała Walnego Zjazdu o obowiązku prenumerowania 1 egz. na 10 członków przyczyniła się znacznie do rozpowszechnienia organu.

b) **„Bibljoteczka Związku Młodzieży Wiejskiej".** Pod taką nazwą zbiorową wydał Związek szereg broszur, w których ujęto najważniejsze zagadnienia i wskazówki, tyczące prac oświatowych Kół Młodzieży. W latach od 1919 do końca 1922 wyszły następujące książeczki:

1) J. Niećko. Jak zorganizować Koło Mł. W. 10.000 egz. (na wyczerpaniu).
2) J. Niećko. Jak prowadzić pracę w Kole Młodzieży Wiejskiej. Łącznie trzy wydania w 8000 egz. (wydanie III na wyczerpaniu).
3) J. Niećko. Jak zorganizować Okręgowy Zw. Mł. W. 5000 egz. (wyczerp.)
4) F. Plattner. Cele i zadania Związku Mł. W. 5000 egz. (wyczerpane).
5) Al. Janowski. Przykazania obywatelskie. 5000 egz. (na wyczerpaniu).
6) J. Dec. O zakładaniu i prowadzeniu bibljotek wiejskich. 5000 egz. (wyczerpane).
7) A. Langier. O zbieraniu materjałów ludoznawczych. 5000 egz.
8) J. Ciembroniewicz. O wychowaniu samego siebie. 5000 egz.
9) F. Plattner. Jak urządzić izbę w Kole Mł. W. 5000 egz.

Pod koniec roku 1922 z powodu ogromnego wzrostu kosztów wydawniczych zawarto umowę z Tow. Wydawniczem „Ignis" w sprawie dalszego wydawania Bibljoteczki Związku. Na mocy tej umowy wyszły następujące książki.

Zespół teatralny na scenie.

10) Al. Janowski. Wycieczki krajoznawcze. (Wskazówki metodyczne).
11) A. Zacharski. Spółdzielczość na wsi.

A własnym kosztem wydał w r. 1923 Związek książkę:

12) Al. Janowski. Program polityczny Polaka uczciwego.

Oprócz tego przygotowano do druku następujące książki:

1) J. Ciembroniewicz. „Marysie". (Obrazki z życia i prac dziewcząt wiejsk.)
2) J. Kostyrko. Związki młodzieży rolniczej w Ameryce.
3) St. Gibbes. Poznaj przyrodę. (Pogadanki przyrodnicze).
4) J. Dec. Cele i zadania Związku Młodzieży Wiejskiej. (Nowe wydanie, rozszerzenie dawnej książki).
5) J. Dec. O pracy oświatowej. (Wskazówki dla pracowników oświatowych).

III. Praca oświatowa na terenie całego Związku.

Na ten dział składały się różne rodzaje pracy. Najmocniej zarysowały się następujące: a) czytelnictwo pism i książek, b) pogadanki i odczyty, c) kursy dla analfabetów i ogólnokształcące, d) wycieczki. Tutaj Związek nie mógł się ograniczyć do nawoływania tylko do światła i wiedzy. Byłyby to bowiem czcze słowa. Trzeba było wynaleźć sposoby pracy realnej. Sposoby te były na-

stępujące: Centrala co roku organizowała w Warszawie kursy dla pracowników w Kołach i Okręgowych Związkach. Oczywiście, słuchacze takich kursów krótkoterminowych nie mogli się przygotować do samodzielnego prowadzenia pracy oświatowej w Kołach, ale zyskiwali przedewszystkiem wskazówki do pracy samokształceniowej, dzięki której po pewnym czasie w pracach oświatowych Kół przynosili duże korzyści, organizując wspólne czytania pism i książek, wygłaszając pogadanki, referaty i t. p. Pozatem kursiści tacy stawali się najczęściej podstawą, na której opierała się organizacja Okręgowych Związków. Dzisiaj wielu z nich pracuje jako członkowie Zarządów Okręgowych Związków. Oprócz kursów w Centrali odbywały się podobne kursy w Okręgach. Dzięk temu z każdym rokiem przybywa gromada jednostek rozbudzonych, z pewnym zasobem zdolności do pracy samokształceniowej i pracy w Kołach.

Orkiestra Koła Młodzieży w Maciejowie.

Ażeby sobie ogólnie uświadomić, czego uczono na kursach centralnych i okręgowych, podajemy program jednego z nich. Zaznaczamy, że nie jest to wspólny program dla wszystkich kursów. Bywa on zmieniany, zależnie od poziomu słuchaczów i od miejscowych warunków. Zaznaczyć także należy, że w wielu Okręgach organizowano sekcje prelegentów, zadaniem których było przeprowadzanie kursów lotnych. Kursy takie trwały od 1 do 3 dni, a niekiedy cykl wykładów z poniżej przytoczonego programu był rozkładany na dłuższy okres czasu, odbywał się więc on następująco: w jedną niedzielę lub święto prelegent z paroma wykładami przyjeżdżał do jednego z Kół, a w drugą niedzielę jechał do następnego Koła. Do pierwszego zaś Koła przyjeżdżał inny prelegent z innemi wykładami i t. d.

Program jednego z kursów dla pracowników w Kołach i Okręgowych Związkach. 1) Nauka o Polsce 8 godzin. 2) Nauka o państwie 3 godz. 3) Samorząd gminny i powiatowy 3 godz. 4) Rola młodzieży w życiu narodu 1 godz. 5) Urabianie charakteru 2 g. 6) Prace Związku Młodzieży Wiejskiej 12 g. 7) Biurowość 2 g. 8) Technika życia stowarzyszeniowego 2 g. 9) Teatr amatorski 6 g.

10) Wychowanie fizyczne 6 g. 11) Kursy dla dorosłych na wsi 3 g. 12) Typ oświatowca 1 g. 13) Kursy lotne 1 g. 14) Organizacja czytelnictwa 4 g. 15) Szkoły rolnicze 1 g. 16) Szkolnictwo powszechne 1 g. 17) Ruch oświatowy wśród kobiet 1 g. 18) Organizacje gospodarcze na wsi 4 g. 19) Straże ogniowe 6 godz. 20) Przemysł ludowy 1 g.

Kurs taki obliczony jest na 2 tygodnie.

Z programu powyższego widzimy, że zadaniem kursów było: dać wskazówki do organizowania czytelnictwa pism i książek, odczytów i pogadanek, kursów oświatowych, wycieczek, oraz poruszyć sprawy ogólne, pogłębiające ogólny stan oświatowy kursistów. Poniżej zaś dajemy tablicę, która wykazuje rezultaty pracy oświatowej, prowadzonej przez Centralę, Okręgowe i Wojewódzkie Związki Młodzieży Wiejskiej.

	Centralny Związek Młodzieży Wiejskiej						Okręgowe i Wojewódzkie Związki Młodzieży Wiejskiej								
	Kursy [1])			Wycieczki [2])			Kursy			Objazdy prelegentów			Wycieczki		
Lata	Ilość kursów	Ilość słuchaczy	Ilość godz. wykł.	Ilość wycieczek	Ilu było uczestn.	Ile dni trwały	Ilość kursów	Ilość słuchaczy	Ilość godz. wykł.	Ilu było preleg.	Do ilu Kół wyjeż.	Ile godz. wykład.	Ile wycieczek	Ilu uczestników	Ile dni trwały
1918	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	1	17	52	—	—	—	1	10	36	50	63	114	4	860	12
1920	1	20	55	—	—	—	6	64	120	44	65	121	1	30	5
1921	2	51	123	1	17	7	18	339	198	32	59	83	8	313	28
1922	1	16	31	1	18	7	24	492	484	84	170	310	13	320	42
Razem	5	104	261	2	35	14	49	905	838	—	357	628	26	1523	87

[1]) W r. 1922 z powodu braku lokalu na noclegi, nie można było zorganizować drugiego kursu. Z tych też względów i ten jeden kurs musiał być skrócony do 7 dni.

[2]) Rozumie się wycieczki dalsze, organizowane przez Centralę; 1-sza wycieczka była do Zakopanego, 2-ga nad Polskie morze.

Porównując poszczególne lata, zauważamy dosyć wyraźny wzrost kursów, co dodatnio wpływa na rozwój pracy oświatowej w Kołach, jak to zresztą uwydatnia poniższa tablica:

PRACA OŚWIATOWA KÓŁ MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ

L a t a.	Czytelnictwo pism		Czytelnictwo książek			Odczyty i pogadanki			Kursy oświatowe			Wycieczki	
	Ile pism prenum. za wsp. fundusze	Ile egz. prenum. członkowie za własne fundusze	Ilość bibljotek	Z ilu tomów się składały	Ile osób wypożyczało	Ile Kół je urządzało	Ilość odczytów i pogadanek	Ilość słuchaczy	Ile Kół urządzało	Ilu uczęszczało na kursy dla analfabetów	Ilu uczęszczało na ogólnokształcące	Ile Kół organizowało	Ilość uczestników
1918	533	—	111	29.483	6459	95	696	4257	55	779	1313	36	3323
1919	439	769	94	27.963	7406	79	654	5440	42	1100	1589	14	420
1920	465	791	203	62.183	13.125	137	787	8097	72	1871	2085	30	863
1921	2010	1132	484	95.580	21.068	560	2556	23.456	192	4932	7432	46	2296
1922	2620	1965	590	111.35[illegible]	26.20[illegible]	655	344	26200	221	5 09	9300	69	340[illegible]

Dożynki w Sandomierskiem w r. 1921, urządzone przez Okr. Związek. Taniec Krakowiaka.

Każdego, kto uważnie spojrzy na poprzednią tablicę, cyfry przekonają, że dążenie młodzieży dorastającej i dorosłej do szeroko pojętej oświaty—jest wybitne. Współdziałanie zaś w tej sprawie naszych ogniw organizacyjnych nie może być dostatecznem, tymbardziej brakuje ludzi i środków, koniecznych do planowego ujęcia i pogłębienia samorzutnie podejmowanych prac przez samą młodzież. Aby tego dokonać, koniecznie potrzeba fachowych instruktorów-oświatowców w poszczególnych powiatach. Staje temu na przeszkodzie brak odpowiednich ludzi i brak poparcia finansowego.

Dożynki w Sandomierskiem w r. 1921, urządzone przez Okr. Zw. Składanie wieńca.

Z tego wynikałoby, że w najkrótszym czasie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego winno pod tym względem przyjść z pomocą organizacjom społecznym. Należałoby zorganizować dłuższy kurs przygotowawczy na nauczycieli oświaty pozaszkolnej. Kandydatami na te stanowiska mogłyby być zdolniejsze jednostki z pośród nauczycielskwa szkół powszechnych i inne jednostki ze średniem wykształceniem, czujące zamiłowanie do pracy społecznej.

A z drugiej strony dla tak przygotowanych ludzi należałoby stworzyć warunki pracy. Organizacje społeczne nie są w stanie tego dokonać, a przeto obowiązek ten spada na samorządy powiatowe i gminne.

IV. Praca kulturalna.

Obok pracy oświatowej równorzędnie prowadzone były przez Związek t. zw. prace kulturalne. Przedewszystkiem dążyła młodzież zorganizowana do upiększenia swych zabaw, a przez to do wykorzenienia zgubnych nałogów: dzikich zabaw—połączonych z pijaństwem a często z krwawemi bójkami, i karciarstwa. W miejsce dawnych „muzyk” bezmyślnych i prostackich urządzała

młodzież wieczornice, połączone z godziwemi rozrywkami, śpiewem i deklamacją. Z życiem organizacyjnem młodzieży łączą się dążenia do dźwigania życia wiejskiego wzwyż. Stąd też teatr amatorski w pierwszym rzędzie, zespoły śpiewacze, a niekiedy i orkiestry znajdują na terenie Kół zastosowanie.

Rodzaje prac kulturalnych, które się przyjęły w całym Związku Młodzieży były następujące: a) przedstawienia teatralne, b) wieczornice, c) chóry śpiewacze, d) orkiestry, e) zespoły gimnastyczno-sportowe.

Rezultaty tych prac przedstawia tablica na str. 21.

Święto sadzenia drzew w Kole Młodzieży w Radoryżu.

Z tablicy tej widzimy, że prace kulturalne stale się rozwijają. W bardzo wolnem tempie posuwa się tylko rozwój śpiewu, orkiestr, a nasłabiej przedstawia się wychowanie fizyczne i sport. W rozwoju śpiewu chóralnego i muzyki napotykają Koła na trudną do przezwyciężenia przeszkodę, mianowicie: brak odpowiednich kierowników tych prac w Kołach. A i pomoc Centrali, czy też współdziałającego z nią Związku Teatrów Ludowych, nie jest wystarczająca. O wiele więcej zdołano dokonać za pośrednictwem wymienionego Związku w sprawie udoskonalenia przedstawień teatralnych, w czem wybitne usługi oddają instruktorzy teatralni, a zarazem pismo: „Teatr Ludowy", który z początkiem 1923 r. zaczął wychodzić jako dodatek do „Siewu", nie przestając się ukazywać oddzielnie, jako organ Związku Teatrów Ludowych. Wielką przeszkodą w tym dziale pracy jest brak środków finansowych, z jakim boryka się Zw. Teatrów Lud.

Na sprawę wychowania fizycznego i sportu zaczął Związek zwracać większą uwagę dopiero w r. 1922. To wzbudziło już odpowiednie zainteresowanie i najbliższe lata wydadzą zapewne większe rezultaty.

V. Praca ogólno-gospodarcza i rolnicza.

Niski stan ogólnej oświaty na wsi powoduje to, że organizacje społeczne o charakterze oświatowym muszą wysuwać na pierwszy plan sprawę dokształcania swych członków w zakresie elementarnych wiadomości. Stąd też i w naszej organizacji zagadnienia ogólnej oświaty i sprawy kulturalne wysunęły się na czoło. Równorzędnie jednak z tą działalnością znajdują miejsce w programie prac Kół

PRACE KULTURALNE w KOŁACH MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ

Lata	Kursy [1]) teatr. w Okr. Zw.			Przedstawienia			Wieczornice			Chóry [2])			Orkiestry			Gim. i sport		Zabawy			Apt. podr.	
	Ilość kursów	Ilość godz. wykł.	Ilość uczestników na kursach	W ilu Koł. org.	Ilość przedst.	Uczęszcz. osób	W ilu Kołach urządzano	Ile wieczornic	Uczęszcz. osób	W ilu Koł. istn.	Z ilu osób składały się	Ilość występ.	W ilu Koł. istn.	Z ilu instrum.	Ilość występ.	W ilu Kołach były zespoły	Z ilu osób składały się	W ilu Kołach	Ile zabaw	Uczęszcz. osób	Ilość apteczek	Skorzyst. osób
1918	—	—	—	112	426	—	61	368	2985	39	921	106	8	121	26	16	318	—	—	—	—	—
1919	5	36	160	98	347	26177	70	410	3017	45	926	107	16	194	88	5	111	81	580	6556	—	—
1920	2	42	50	190	590	33226	105	518	5115	46	520	80	26	264	53	19	316	78	731	3550	—	—
1921	6	72	88	536	1348	61000	199	662	20000	158	2443	419	42	411	117	40	712	280	1541	9557	56	1285
1922	5	350	284	655	1965	83000	280	840	32000	230	3350	475	49	460	130	46	790	310	1600	15400	47	1309
Razem	18	500	582	—	4676	—	—	2798	—	—	—	1187	—	—	414	—	—	—	4452	—	—	2594

[1]) W r. 1922 zwiększyła się znacznie ilość godzin wykładowych na kursach teatralnych. To dowodzi pogłębienia pracy teatralnej. Zwiększona, w stosunku do poprzednich lat, ilość słuchaczy mówi, że młodzież przez wykłady pragnie zyskać wiadomość o udoskonaleniu teatru amatorskiego.

[2]) Rozwój chorów w ostatnich dwu latach zapowiada się bardzo dobrze; to świadczy o wyczuciu piękna u młodzieży wiejskiej. Słabiej się rozwijają orkiestry, gdyż zorganizowanie takowych wymaga ogromnych środków finansowych, czem młodzież nie rozporządza.

Młodzieży sprawy ogólno-gospodarcze i rolnicze. Organizacja wyrosła z poczynań młodzieży, która pokończyła szkoły rolnicze. To też związek z temi szkołami był zawsze żywy. Organizacja propagowała potrzebę zawodowego przygotowania i wzywała do wstępowania do szkół rolniczych.

Do prowadzenia prac rolniczych we własnym zakresie Koła Młodzieży nie miały warunków, przeto propagowano potrzebę udziału młodzieży w pracach Kółek Rolniczych, a celem przygotowania młodzieży pod względem społecznym i ogólno-gospodarczym, wzywano do organizowania Straży ogniowych, do wstępowania do organizacyj spółdzielczych i t. d.

Najwcześniej okazała młodzież zainteresowanie do ogrodnictwa, a zwłaszcza sprawa obsadzania dróg drzewami znalazła już szerokie zastosowanie. Wyniki tych usiłowań mogą być bardzo pokaźne przy poparciu ciał samorządowych głównie przez dostarczenie sadzonek. Jest to praca dla przyszłości, to też do udziału w niej jest pociągana dziatwa szkolna; **w świętach sadzenia drzew**, organizowanych przez Koła Młodzieży, bierze zawsze udział nauczycielstwo wraz z dziećmi szkolnemi.

ŚWIĘTO PRACY

Po zbiorowem kopaniu kartofli, zorganizowanem przez Koło Młodzieży w Ostrówku.

Zrozumienie dla prac gospodarczych i ściśle rolniczych przenika coraz głębiej do umysłów młodzieży zorganizowanej. Na Walnym Zjeździe w r. 1922 uchwaliła ona wniosek w sprawie zwrócenia większej uwagi na sprawy gospodarcze. Po tej linji zmierzały również usiłowania Centrali. W r. 1922 zorganizowano w wielu okręgach **kursy rolnicze, ogrodnicze lub hodowlane** wspólnie z Kółkami Rolniczemi lub też o własnych siłach. Szczególną uwagę zwracano na rozwijanie **przemysłu ludowego**, co znalazło zastosowanie przedewszystkiem u członkiń Kół Młodzieży w organizowaniu kursów robót ręcznych. Dokładnych danych w odnośni do wymienionych kursów rolniczych i gospodarstwa wiejskiego wogóle nie możemy jeszcze w tym roku podać, ponieważ kwestjonarjusz sprawozdawczy nie obejmował pod tym względem szczegółowych pytań.

Poniższa tablica wykazuje rezultaty prac gospodarczych, które się najwięcej rozpowszechniły na terenie Związku.

Lata	Ilu członków wyjechało do szkół rolnicz.	Ilu należało do Kółek Rolniczych	Ilu do stowarzyszeń spożywczych	Ilu do straży ogniowych	Posadzono drzew przy drogach	W ilu okręgach zorganiz. kursy gospodarcze
1918	—	—	—	1459	—	—
1919	—	—	—	1570	—	—
1920	—	—	—	690	1246	—
1921	236	863	1605	1272	1648	—
1922	636	4100	2330	3380	8220	6

Tablica powyższa nasuwa wniosek, że Koła Młodzieży nie uwzględniają jeszcze odpowiednio pracy zawodowej. Wynikło to z tego: młodzież pragnie przedewszystkiem przez zbiorową pracę odrobić w zakresie wykształcenia ogólnego to, czego nie miała możności zyskać w szkole powszechnej, jak również przeważało dotąd przekonanie, że przygotowanie zawodowe należy zdobywać przez udział w pracach Kółek Rolniczych. Doświadczenie przekonało jednak wszystkich, że Koła Młodzieży winny podjąć o własnych siłach prace z zakresu oświaty rolniczej. Dlatego Centrala przystąpiła do opracowania szczegółowego programu, w którym uwzględniono naukę teoreytczną (pogadanki, kursy rolnicze, wydawnictwa), oraz prace realne (doświadczenia, konkursy—polegające na współzawodnictwie o wyniki w pracach rolniczych). W programie tym uwzględniono także praktyczne przysposobienie członków do zajęć pobocznych, związanych z rolnictwem.

Sprawozdanie kasowe Centrali za r. 1922.

Rachunkowość Centrali Związku Młodzieży Wiejskiej prowadzi buchalterja Cen. Związku Kółek Roln. Ogólne wpływy i wydatki obrazuje poniższa tabelka.

Nazwa rachunków	Ogółem		Nadwyżki	
	Wpływy	Wydatki	Wpływy	Wydatki
Składki członkowskie	336.573	—	336.573	—
Płace pracowników .	372.223	7.728.576	—	7.356.353
Kancelaryjne . . .	1.045	193.675	—	192.630
Koszty podróży . . .	133.059	520.399	—	387.340
Druki	544.030	355.650	188.380	—
Wydawnictwa własne.	1·167.318	413.000	754.318	—
„ obce .	370.065	283.245	86.820	—
Zebrania i zjazdy . .	8.353	449.802	—	441.449
Kursy	—	80.000	—	80.000
Znaczki członkowskie.	750.010	304.000	446.010	—
Składki na sztandar .	122.094	—	122.094	—
Apteczki	9.235	11.495	—	2.260
Bibljoteka.	23.800	147.617	—	123.817
Różne przechodnie .	807.699	768.807	38.892	—
Zasiłki	1·110.000	—	1.110.000	—

Powyższy wykaz obrotów daje materjał do zestawień stanu majątkowego oraz wpływów i wydatków za 1922 rok.

Zestawienie majątkowe Centrali na 1 stycznia 1923 r.

Stan czynny		Stan bierny	
Bibljoteka według cen kupna	123.817	Fundusz na sztandar.	122.094
Zapas druków i znaczków	900.000	Sumy przechodnie. .	38.892
. . . .	—	Nadwyżka majątkowa.	862.831
	1.023.817		1.023.817

Zestawienie wpływów i wydatków Centrali w 1922 roku.

Wpływy		Wydatki	
Składki członkowskie.	336.573	Płace pracowników .	7.356.353
Zysk na wydawnictwach własnych .	754.318	Wydatki kancelaryjne.	192.630
Zysk na wydawnictwach obcych . .	86.820	Dopłata do kosztów podróży.	387.340
Zysk na drukach . .	188.380	Dopłata do apteczek.	2.260
Zysk na znaczkach .	446.010	Dopłata do zjazdów i zebrań	441.449
Zasiłki różne. . . .	1.110.000	Dopłata do kursów .	80.000
Niedobór wyrównany przez kasę Centr. Zw. Kółek Rolnicz.	5.537.931		
	8.460.032		8.460.032

ZARZĄD ZW. MŁ. WIEJ. W R. 1922.

1) A. Bogusławski, 2) St. Bojarska, 3) S. Barański, 4) A. Bujak, 5) J. Dec, 6) A. Langer, 7) K. Maj, 8) ks. J. Mauersberger, 9) R. Wasilewski, 10) A. Zacharski, 11) F. Plattner, 12) W. Kamiński, 13) J. Niećko, 14) E. Frelkowa, 15) A. Hermaszewski, 16) P. Olewiński, 17) Z. Załęski, 18) L. Mikietta, 19) S. Mydlarz, 20) T. Kazimierowicz, 21) W. Koźmiński, 22) H. Ochędalski, 23) F. Wysocki, 24) M. Seroczyńska, 25) W. Śliwina.

DELEGACI DO ZARZĄDU OD C. Z. K. R.

1) P. Sobczyk, 2) J. Barański.

PREZYDJUM ZW. MŁ. WIEJ.

1) P. Olewiński—przew., 2) A. Bogusławski—zast. przew., 3) A. Langer—zast. przew., 4) L. Mikietta—sekr., 5) Z. Załęski—skarb., 6) J. Niećko—kier. Z. M. W., 7) Dec—redaktor „Siewu", 8) T. Niedzielski—delegat C. Z. K R.

Redaktor: Jan Dec. **Wydawnictwo: Centr. Związku Kółek Rolniczych.**

Tłocznia Instytutu Głuchoniem. i Ociemn. w Warszawie, plac Trzech Krzyży Nr 4-6.